

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállás:

Külső-monostortuzsa 81. sz.

Kiadó hivatal:

Középteza, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorát 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-szor 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajónál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Nyilttéri cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez színdendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délben.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

"K. KÖZLÖNY" 1868. évi folyamára.

A "K. Közlöny" előfizetési ára:

Egy évre	12 forint o. ért.
Félévre	6 " " "
Évnegyedre	3 " " "
Egy óra	1 " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középteza Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Pest, decz. 29. 1867.

Mikor a baloldaliak szélső-balra gravitáló s szurkálódó tollu írója, Csernátoni, karácsoni áhitatában a pártok közt a béke olajágát hinti vala szét legalább pár napra, épp az időtábjában fejlődött ki a pártok belsőjében is kisebb nagyobb bonyolódás.

A baloldal seissiojának genesisét a tegnapi és mai "Hon" adja, a "Hon" tegnapi száma a bal-közép mérsékelt, a mai a szélsőbb árnyalatú. Régóta áthúzódik a "Hon"-on ezen elvi dualismus, de Jókai maga ekkor a mérsékeltbe tartozott, most a delegatiónak a szélsőbbekhez csapott, kiknek jórészt vezéréül lesz hivatva, ha ki nem békülnek, mert nem akarom sérteni ezen szélsőbbeket is, de miután Ghiezy, Tisza, Bónis, Ivánka, b. Simonyi, Szontagh stb. nem tartanak velök, ki lehet mondani, hogy ők pártjuk legerősebb kapacitásaitól szakadtak el.

Mikor a delegatiónak megválasztásáról folytak az előtervezetek, a bal-közép a jobb-közép körének azt izente, miképp czélszerűbbnek látná, hogy a delegatiónak mindig a többségből választassanak, miután az ellenzék belépével megtörténhetik, hogy a magyar delegatiónak kétféle szakadva, az osztrák delegatiónak valamely nézetét többségre emeli, a mi a miniszteriumnak zavart fogna okozni.

A Deák-párt nem teszi fel egy magyar ellenzékéről is, hogy hazája érdeke ellen adna többséget valamely külön osztrák érdekek, azt hiszi, hogy a delegatiónak nem valamely pártnak, hanem a nemzetnek, mely különböző pártmunkáiban nyilatkozik, kell részt venni. Az ellenzékre szükség van minden discussionnál, miáltal a kérdést inkább meg lehet hányni-vetni, ennél fogva kívánatosnak vélte, hogy az ellenzék is a delegatiónak képviselve legyen.

A baloldal kész volt teljesíteni a jobboldal kívánatát, azon föltét mellett, hogy a tervezett 10 tag helyett 12 tag választassék, hogy a balpárt által kijelölendő tagokra a jobb-párt változatlanul szavazzon, hasonlóra kötelezvének ők is magokat a jobb jelöltjei irányában, és hogy a vélemény szabad kimondásában semmi pártfegyelm által ne korlátoztassanak.

Ezek ellen jobboldalról semmi kifogás nem tétetvén, a baloldal a missiót elvállalta, s a delegatiónak a párt legkittinőbb tagjait kijelölte.

Ez azonban a bal körben lényeges harc közt történt, s szakadást vout maga után, mert Jókai, gróf Keglevich s többen egy okoskodtak, hogy ők a delegatiónak intézményének ellenségei, tehát ily intézmény megszilárdításához részvétökkel nem járulhatnak.

És ez egyéni okoskodásnak tökéletesen helyes, csak politikainak nem.

A másik fél közöttük egy okoskodott, hogy a többség által hozott törvény, mint egyedül illetékes törvény, minden honpolgárt kötelez, s a ki ezen törvényt üdvösnék nem látja is, annak határai közt köteles mozogni s szentelni tevékenységét a hazának, s hatni arra, hogy a mikor alkalmas idő s czélszerű viszonyok engedik, a praedjudicious törvény módosíttassék, átalakíttassék, vagyis megváltoztassassék.

És ezen okoskodás politikai helyességét tagadni nem lehet, mert még a passiv ellentállás határai közt is ezen elvi megtartandó, máskülönbben egy párt minden befolyástól kizárja magát arra nézve, hogy törekvéseit békés uton mozdíthassa elé, s alig marad más tett-tere, mint zavarni a közvéleményt s belzavarok által tenni lehetlenné a kormányzást.

A kiegyenlítés azon modozatai, melyek közt maga a kiegyenlítés megtörténhetett, ma oly alap-törvények, mint maga a pragmatica sauctio. Ezen törvények által Ausztria s Magyarország egymás-

hozi szövetségi viszonya van szabatosítva, s határozott formák közé körvonalozva. Ezen formák által az alkotmányos létnek oly szervezése állott elé, a mely önmagában szerves egészet képez, s a nemzet cselekvő tagjai ezen szerves egésznek hatás-körén belül működhetnek csupán, s annak egyik regiojában nem kevésbé, mint a másikkban.

A delegatiónak nem egyéb, mint a magyar országgylés küldöttsége, a ki ez alkotmányt így, a mint van, tagadni akarja, következetesen csak azt teheti, a mit Kállay tett, lemond képviselői állásáról. De ha az országgylésben részt vesz, úgy részt kell vennie annak emanatiónak, a küldöttségben is, mert a kettő egy alkotmányos kiegyezkedés alapján van constituálva.

Nem hozhatja tehát senki kétségbe Ghiezy és Tisza stb. politikai következetességét, s e mellett ők kétségtelenül úgy tarták e kérdésben magokat, a mint historiai pártállásuk kívánja, mert ők és a Deák párt nem historiai párt-ellenségek, ők a régi ellenzék kettészakadása, s alapezéljok egy, s a Deák-párt éppen nem fog elsomorodni azon, ha sok, most kivihetlen eszmének egykor úgy kedvezend az idő, hogy annak kivételére e párt a bal-középpel együtt szavashasson.

A Deák-párt letette az alapot, hogy azok, a miket a mérsékelt ellenzék kíván, egykor elérhetők legyenek, s a bal-közép úgy jár el, hogy pártját a kormányzásra lehetlenné ne tegye azon esetre, ha egykor miniszteri válságnak kell bekövetkezni.

És részemről ezt helyesnek látom, mert én óhajtom, hogy gyéren ugyan, de olykor miniszteri válságok legyenek, s a mérsékelt pártmunkálatok egymással cserélkezzenek a kormányon; a mily veszélyes példáit látjuk Spanyolországban s a szomszéd Romániában a kormányok gyakori változásánál, úgy az elvítak feletti rendszeres nton s ritkábban előálló kormányváltások üdvösön hatnak Angolhon esződés, de biztos előhaladására.

Mig a baloldalon a fennebbi seissio történt, a Deák-párt sem volt éppen minden belmozgalom nélkül.

A salinenscheinok kérdése miatt egy kis összehozás tagadhatlanul történt. A körben folyt viták, magyarázatok s fölvilágosítások, és megvizsgált adatok alapján meggyőződhetünk ugyan arról, hogy ezen újabb ajánlat mit sem változtat a megajánlott államadosságok összege iránt elvállalt évi tartozásunkon, s a morális garancia oly tárgyért, melyre nézve az osztrák sóbányák, mint speciaális jelzalogok, vannak lekötve, reánk nem von semmi anyagi kockázatotát jövőre; de van e kérdésnek politikai vagyis inkább párti bordereje. Kénn az ország lakói ezen pénzügyeket kevésbé értik, s látván az összegek nagyságát, új terhek elvállalását képzelhetik, s e miatt a többséget vádolhatják, mely ezen, anyagi horderejében lényegtelen kérdés miatt sem a miniszteriumot, sem magát a kiegyezkedést elbuktatni nem hagyhatta. A fölbányás tehát nem a dolog lényegéért, de kivált azért történt, hogy ezt az államadosság kérdéseivel együttesen oldva meg, a párt népszerűségét sokkal inkább védhetik volna, a jelen agitációk közt oly könnyen történhető balmagyarázások ellen.

A Deák-párt e kínos kísérletet kiállotta, második dilemma volt ez, hasonló a honvédek országos segélyezésének kérdéséhez, hol a lehetőségek határai közt mozgó meggyőződésnél multhatlanul a lehetőségeket kevésbé bíráló közvéleménnyel kelle összeültözésbe jönnie.

A kormánypártok kezében nagy a hatalom, de nehéz e pártok küzdelme s felelőssége is. Egy lépés a tapsokért mindent összeronthat, tulengedékenység a hatalom irányában az alkotmányos szabadságot teheti semmivé.

És kivált nálunk, hol husz év maradványával kell számolnunk, midőn idő kell egy Augias istállójának kisüprésére; idő, hogy a gaz és szemét ne botránkoztassa többé a közvélemény.

Ily helyzetben az ellenzék pályája könnyű, midőn szabadelvű irányban baladván a kormány, az agitációnak szabad tért enged, s ezzel szemben csak a hazafi megfontolásra hivatkozik; de fenntartani a hatalmat, korlátozni a tulcsapongásokat valóban nehéz, s érett nemzet, érett nép kell oda, hogy az ország az alkotmányos szabadság teréről a szabadság örvényébe ne sodortassék.

Midőn egy kormány tett-köre, múlt idők ránk esett terhei miatt, a hazafias jóakarát s óhajátok terénél sokkal szűkebb, s mikor az ország szabad-elvtisége, terhes nemzetiségi viszonyaink közt, nem szabadelvű elemeket is magával asszimilálni kénytelen, annyi nehéz indignatiónal zúdul fel, mely jogos alapját leli a politikai moralában, annyi nemes ön-feláldozás s szent törekvés látja hűen apolt cél-

jaít meghusítva, hogy valóban szívünk és vérünk egyebet nem mondhat, mint ellenzék élet-balára, etiam si fractus illabatur orbis.

De ráemlékezünk, a mit szenvedtünk s a mit még szenvedhetünk egy viharos politika által, s ráemlékezünk, kivált mi erdélyiek, azon végeredményre, mit a kockázatos politikája ígért nekünk, s a melyet szívünköl soha semmi új biztatás s álmódzó ígérlet ki nem törül; ráemlékezünk arra, hogy a dunai confederatiónak tervezete szerint Erdély unioja fölmondattott, s sorsunk a suffrage univeselle válságára dobatott. És mi hűen fogunk állani azon politika mellett, mely Erdélyt historiai összekötöttségében megtartotta. **Dózsa D.**

Pest, decz. 30. 1867.

Ma délelőtt 11 órakor az országgylési képviselők nagy számmal jelentek meg, a ház elnökének vezetése alatt, a haza bölcsének szerencsétlenni a közeledő újévet.

Deák Ferencz, ki néhány nap óta gyöngékedő egészsége miatt házat őrizi, barátságos szeretettel fogadta pályatársait.

A ház ősz elnöke, Szentiványi meleg szónoklatban fejezte ki nagy hazánkfianak képviselő társai üdvözlését, szerencsét és áldást kívánva a hazára nézve oly becses életre.

Deák Ferencz, most rövidebben beszélt, mint a tavaly, gyöngékedésének kimerültsége látszott rajta, de a mely hatással nincs azon világos szellemre, mely benne a nemzet élő bölcsességét képviseli.

Kiemelte, hogy küzdelmünk erős volt, de szilárd és határozott. Előítéletekkel, bal-fogalmakkal, félremagyarázatásokkal kelle találkoznunk, de az egyetértés s összetartás megtermé hazánkra nézve a sikert, letettük az önkormányzás és szabadság alapjait, hol jó egyetértéssel s hazafias törekvéssel biztossan építhetünk tovább. Üdvözölte az újévet, s kérte képviselőtársait, hogy őt mindennél becses barátságukban megtartsák.

Ma délután volt a háznak ez évben utolsó ülése, mit három-négy héti szünet követ, mialatt a delegatiónak fognak működni.

A ház elnöke hatásteljes búcsubeszédrel zárta be a jelen ülést, melyben az összetartást s egyetértést emelte ki, mint oly biztos két talizmánt, mely védni fogja hazánkat, ha határait ellenség támadná meg, s segít minket előhaladásunkban a reformok azon útján, melyet ez évben visszavított alkotmányunk tere, minden nemes és hazafias törekvésnek megenged.

Legyen szerencsés az újév egész hazánkra nézve.

Pest, decz. 28. 1867.

E lapok decz. 24-diki számában 1050 volt székely urbéres kérvénye adatik közre, mely az országgyűléshez lön intézve.

Az egész kérvény oly állításokat tartalmaz, a melyek az 1848-ig hűn megörzött székely intézményekkel homlokegyenes ellentétben állanak, s Isten óvjon minket attól, hogy az országgyűlés a jogfelforgatás azon elméletét elfogadja, mely itt 1050 egyén nevében szemben félmillióból álló nemzetiséggel és historiai és magán jogával fölállítatik.

Ezen kérvényben úgy van a kérdés felállítva, mintha a székely szellek és megyei urbéresek közötti megkülönböztetést csupán Krausz miniszter fűdözte volna fel, az 1853-dik év június 29-kén kelt urbéri nyiltparancs kiadásával, holott ezen nyiltparancs, daczára a minden jogot eltiporni kész nyiltparancsoknak, éppen azáltal vált ki a többiből, hogy e kérdésben a törvényes jogok nyomdokain ment, s így a székely nemzet historiai joga iránt is tekintettel volt.

Ha a pesti írók, a pesti szinpadra is fölviszik a székelyeket, mint parasztokat, ez megbocsátható, mert igen sokan itt inkább ismerik Chinát, mint Erdélyt; de hogy erdélyi egyének falsificálják jogtörténelmünket, ezt igen károsnak és későbbi kérdésekre roz praecedenseknek tartom.

Tudva van, s e részben nincs miért törvényekre hivatkoznunk, hogy az összes székely nemzet, mint földjének primaeva occupatio alapján birtokosa szabad és nemes nemzet volt, annyira nemes, hogy a legutóbbi időkig a legutolsó bocskoros székely is, ha

a lastrákból székely eredetét bebizonyította, az egész magyar királyság területén a kiváltságos nemesek sorában állott. Földje, mint nem az államtól adományozott, hanem első elfoglalás útján birt föld, szabad, nemesi és adóment birtok volt egész azon időig, mig az ily megyei sessiók is adó alá vétettek.

Tisztán szabad, s tisztán nemzeti birtok levén a székelyföld, melynek utolsó ölnyi területe is a régi nemesi birtokok assylumi jogát is bírta, igen természetes, hogy itt jogilag urbériség nem létezhetett.

Igen! a székely területen jogilag nem létezett paraszt, nem jobbágy, és így urbériség sem.

A separatióig e föld ős nemesi jogai háborítva soha sem is voltak. János Zsigmond fejedelem volt az első, s Báthori István a második, kik a székely alsóbb rendek fölzendülése miatt többeket jogtalanul jobbágyosságra vetettek.

A törvény tiprása volt ez, mert a székelyek birtokához a státusnak soha semmi joga sem volt. A székely pártitót halálra ítéltették, de szabad birtokát az állam el nem foglalhatta, mert e birtok a székely nemzeté volt mindig, s az ma is. Erről az államnak rendelkezni joga soha sem volt, s ma sem lehet.

Az említett két fejedelem által jogtalanul jobbágyosítottakat Mihály vajda és Rákóczi György jobbadán fölzsabadították. Egy néhányan az erőszak martalékai lettek; de ezeknek jobbágyossága is folytonos jogsérelm vala.

Minthogy csak a nemesség katonáskodott s a nemzeti fejedelmek alatti örökös harc miatt Erdély legboldogabb népe a jobbágyosság lett, mely tenyészett és szaporodott nyugalomban, mig a nemesség, s mint ilyen az összes székely nemzet vétét s életét fogyasztá a haza védelmében, többen elszegényedett székelyek, a primoroknak jobbágyaival adták magukat, hogy a hadköteleztség alól menekedjenek. Itt az ország több törvénye ez önjobbágyosítást határozottan megtiltotta, s így a jobbágyrendszer ez úton sem harapóztatott be a székelyföldre.

A magyar királysághoz való visszatérésünk után békésebb idők jártak, s az agriculturalában kereste jóllétét a nemzet, mely a hadi zsákmányokból többé nem részesülhetett.

A nagyobb birtokosok, székely szabad birtokaira dolgozó népet telepítettek, a melyet azoknak munka általi szolgálmányokért adtak.

Ezáltal a székelyföld ős, szabad természete éppen nem változott; dézma s más ily daciák a székely földén nem léteztek, s a zselléri tenutumok aránya is az utána teendő napszámokhoz egészen másképp állott, mint a megyékben, hol a föld olcsóbb volt s a napszám a gyéribb népesség miatt sokkal drágább.

1819—20-ban szintén nem törvényes úton egy conscriptio hajtattott végre, melyben a székely zsellerek is többnyire inquilinusok neve alatt beirattak.

Ezen törvénytelen conscriptio mitsem változtatott a székely birtok ős nemzeti természetén, a minthogy ezt respectálta az erdélyi törvényhozás is, nemcsak az 1847-ki urbériségi tanácskozással és határozatoknál, de igen az 1848-ki törvényekben is, a melyek a jobbágyokat fölzsabadították.

Az 1848-ki 10-dik t-ezikk 6-dik §-sa a székely örökségeket a tiszta majorság-birtokok közé sorozta.

Jogilag pedig az egész székelyföld, semmi egyéb, mint tiszta székely örökség.

Az urbéri bíróságok azonban a János Zsigmond és Báthori alatt nótázott s később föl nem szabadított birtokokat mint jobbágybirtokokat ítélték el s államkárpótlás alá helyezték.

Ezen végrehajtott tényt újból fölbolygatni magam sem tartanám czélszerűnek; de azt tagadom, hogy bárminő székely birtokot joga volna az államnak olybá venni, mint a megyei jobbágybirtokot. Ezáltal a legnagyobb tulajdonrablás és méltánytalanság volna elkövetve.

Meghajlok azon nagy eszme előtt, mely a birtoktalanak birtokot, a jogtalanak jogot adott, s a birtokot az állam segédelmével.

Muzeum és Gubernium.

Örömet egyeznem abba, hogy a székelyföldön szolgált s jobbadán nem székely eredetű köznép is jusson birtokhoz ottan; de azt el nem ismerhetem, hogy az állam költségéni megváltás joga és kulcsa a megyei urberisgek kulcsához hasonlóan vétessék fel.

A székelyföldi inquilinusok sokkal kisebb birtokért tették a megyei jobbágyokhoz hasonló szolgálmányokat, mert itt a birtok becése három-négy, sőt néhol nyolcz akkora.

Már érték szempontjából is a kárpótlás hasonló kulcs szerint nem történhetné.

De a székely birtokot a székelynek nem az állam adta, s azt nem is örökölte soha. Ennélfogva ha az állam érdeke azt kívánja, hogy a székely zsellér felszabaduljon, azt az állam csak a tulajdonosoktól kisajátítás útján eszközölheti, ezen kisajátítás kulcsa pedig egyéb nem lehet, mint az, a mit a birtok jövedelmezett, t. i. a kötelezett napszámok tüke-értéke.

Nem lehet a székely zsellérbirtokokat a jobbágyi birtok örököségi kulcsa szerint kárpótolni, nem csupán azért, mert itt a birtok sokkal drágább, de azért sem, mert a jobbágy-kárpótlás egy lényegesebb alapja, mely a jobbágy-birtok kisajátításának olcsóságát némileg pótolta, a dézma a székelyföldön nem létezett.

Mig tehát a megyei olcsóbb jobbágybirtok a tenumért is, a dézmáért is kárpótolatik, addig a sokkal drágább székelybirtok csak a tenumért kárpótolatik, az egész királyságban éppen a székely nemzet volna leginkább megrontva, éppen azon nemzet, a mely a haza védelmére évezreden át a legnagyobb áldozatot hozta, mert egyedül a székely volt az, mely a haza viharai közt nemzetestől ment csatára az utolsó fegyvert fogható emberig.

Igaz van a kérvényezőknél, miképp égrekiáltó igazságtalanság az, hogy a székely nemzet (melynek földjén feudális rendszer jogilag nem létezett) fizesse a megyei és királyföldi kárpótlást, míg a székelyföld népe önmagát kénytelen megváltani.

E részben a törvényhozás mostohán bánt el a székely nemzettel, mert ha e földön felszabadulást nem eszközölt, a kárpótlásba sem lett volna joga e földnépét bevonnai.

Vagy pedig a székely robottevő népeket föl kellett volna szabadítani, oly intézkedéssel, hogy a székely birtokosságon se történt volna igazságtalanság.

Ez pedig csak is a birtoknak jövedelme alapján kisajátítása által történhetik.

Ha a székelyföld adójából azt, a mi a jobbágy-kárpótlásra fordítatik, összeszámítjuk ezen adó véglejártáig, az bizonyosan elég volna arra, hogy belőle a székely birtokosok azon arányban elégtessenek ki, a mely arányban huzták birtokaik után a napszámokban a hasznót.

És a törvényhozásnak gondoskodni kellett volna és kellene, hogy az állam a székelyföldön a tett robotok tüke-értékét fizetvén, ez alapon szabadítsa fel a köznépet.

A törvényhozás ezt elmulasztá, s sajnos, hogy a kérvényezők is nem ezt kérik, mert így kéresük jogos volna.

A székelyek közt lakó szolgáló emberek nagy része e robotok alapján megváltá önmagát.

Igazságos volna, hogy az állam ezt nekiük fizesse vissza, s a kik magukat még meg nem válthatták, azokat szintén tett robotok kulcsához képest váltsa meg az állam földesuraiktól.

Vagy pedig ha az állam ezt nem teszi, az igazság azt hozná magával, hogy a székelyföld, a mely államkárótlásban nem részesült, ment legyen másoknak kárpótlásától, kik az ő területéhez nem tartoznak.

Es így mentve lévén, a székely nemzet, maga gondoskodik arról, hogy a zsellérek az önmegváltáshoz nagyobb küzdelem nélkül jussanak, a mit a nemzeti hitel által igen könnyen tehetne.

De megtehetné érettök az állam is, miután a modern kormányzás szerint egyes területek s nemzetiségűk cantonszerű autonómiaja gyakorlativá válni megszűnt.

Ha az állam valódi igazságot akarna tenni, a székelyföldet föl kellene oldoznia az urberis váltságra való befolyástól, miután az ő területén ily megváltás szinte nem is történt. A már magukat megváltott zsellérek birtokjoga meg van alapítva; a még meg nem váltottaknak az állam kölcsönözne 32 évi törlesztésre a megváltás összegét s ekképp ezen bonnyolult kérdést igazságosan és minden részre nézve méltányosan, s egyszerűen a székely ös jogalapok nagyobb sérelme nélkül lehetne megoldani.

Minden más intézkedés egyik vagy másik irányban igazságtalan, s méltánytalan fogna lenni.

Korunk a haladás és nemesebb küzdelmek korszaka. Az emberiség ma már a szorongó gyámoltság alól kinöve, a hadsergekénél hatalmasabb, a tudomány és szellem feyverével küzd a halad nemesebb hivatásának ezéljához. Többé nem a durva erőszak hódítványaira tör, hanem minden nemzet az ész és miveltésig zászlóját lobogtatva igyekszik magának fölényt kivívni. Ma már a hódító hadjáratok, egyes zsarnokok szeszélye által felgyújtott harezok, nem találkoznak a nemzetek jóváhagyásával, de még a hadsergek lelkesedésével sem; ezek nélkül pedig, hogy csatákat nyerni, s fölkint azok erkölcsi eredményét biztosítani nem lehet, arra az újabb kor történelme is Solferino s Sadowánál elég érthető adatot szolgáltat.

S hogy ez nemcsak pusztá elmélet, nem abstract bölcseleti nézet, azt legszembeötlőbben hazánk újabb történelme tanusítja.

Soha a zsarnokság irtózatóbb feyvereit a bosznak nem használta, mint egykor két birodalom hadereje, árulás és belviszályok élesztésével lenyűgözött hazánkban, s mégis a legmegátalkodottabb önkény kénytelen volt az események és viszonyok hatalmának engedni.

Jogeret- és alkotmány szeretettel vértezett nemzetünk, csupán szellemi és erkölcsi feyverek hatalmával vívta vissza alkotmányát és szabadságát. A népfőnségnek ennél hatalmasabb hódításával alig találkozhatunk az újabb kor történelmében.

Az erkölcsi küzdelem ezen nem dicsőség nélküli korszakából nemzeti életrevalóságunknak egyik legbatalmasabb tanubizonyítványa a királyhágón-inneni részben a kolozsvári Muzeum alakulása.

Kedves nekünk ez intézet, mert azt az elnyomatás korszakában hozók létre, midőn e haza elszegényítése, tönkre juttatása s ekkénti beolvasztása kormányelv volt; midőn a polgárháború két birodalom hadsergének zabolátlansága s hadi sarczok meríték ki az országot; midőn nyomorban és rabszolgaságban sinlénk, önmagunktól, a legszükségesebbektől megvont filléreinkből alapítók azt egy tiszteletreméltó hazafi (ma már magyar királyi miniszter) áldozatkész vezérlete alatt; kedves tehát ezen nemzeti intézetünk, mint a fájdalom és nélkülözések szülöttye; de kedves azért is, mert a nemzet művelődési törekvéseinek szent csarnoka, s mint ilyen, nemzeti előhaladásunknak egyik tényezője, oly letéteményezési hely, hol a magánosoknál szétszórva használatlanul hevert, a föld kebeléből kikerült s naponta kikerülő régiségek s más műkiesek vannak egybegyűjtve; hol hazánk természeti viszonyait s gazdagságát felmutató természet-tai gyűjtemények vannak elhelyezve, hol gazdag éremtár, képtár stb. van, melyeket büszkén mutat-hatunk fel a minket látogató idegeneknek, s használatul ajánlhatunk a komolyabb irányú tudományos képződésre törő beföldieknek is, kiknek fölkint a Muzeum levél- és könyvtárában oly kiaknázhatlan szellemi bányá nyitattott, melyet kellőleg méltányolni főleg azok tudnak, kik komolyabb tudományos munkákkal és törekvéssel foglalkoznak.

E mellett a Muzeum köréből oly szellemi működés indult meg, melynek hazánk történelme, régészete és természettana már is sokat köszönhet. Azonban ez intézet még távol van attól, hogy nemese hivatását teljesen betöltse, minek okát fölkint anyagi szegénységében és megszorítottágában kell keresnünk; mert a naponta gyarapodó gyűjteményeknek illő berendezésére hiányoznak helyiségei. Éremtára, régiségtára, egy kis s éppen nem biztos teremben van egybezsűfolva. Szép gyarapodásnak indult képtára a természettani osztályban élvezhetlen helyre elhelyezve; de fölkint gazdag könyv- és levéltára bérháza, tűz ellen biztosítatlan, s szakberendezést meg nem engedő tőre egybeszorítva. Azért már több közgyűlés foglalkozott azzal, hogy a Muzeum könyv-, érem-, régiség- és képtárának elhelyezésére*) és kellő berendezésére egy alkalmas házat vásároljon; sem alkalmas helyiséget nem találhatott, sem ilyenek megvevésére pénzzel nem rendelkezhetett; e mellett hivatalnokai rosszul díjazva s szellemi hatásköre is pénzhiány miatt zsibbasztva van. Egető szükségé vált tehát, hogy ezen nagy hivatás nemzeti intézetünk fölsegélve és mostoha viszonyaiból kiemelje legyen.

Tudjuk azt, hogy nemzeti kormányunk a kor igényeit átvérve, az ország szükségéit felfogva, Muzeumunkat is a segélyezendők közé sorozta. Azonban a kielégítendő ezer meg ezer szükségé közt, hazánk kimerültségénél fogva egyelőre nem tehet annyit, mint azt hitünk szerint óhajtaná; de van módja annak, hogy kormányunk — az adandó segélypénz mellett — mikint gazdagítsa fel s emelje az igényeknek megfelelő állásra nemzeti Muzeumunkat. E módot fölfejtani, arra kormányunk és a nemzet figyelmét felhívni hazafiás kötelességemnek ismerem.

Ugyanis van nekünk, királyhágóninienieknek, egy másik politikai intézetünk, melynek hosszas fennállását és virágását éppen oly kevés óhajtuk, mikint élénken óhajtuk amannak előmenetelét; egy oly intézetünk, mely már kivénült az időből, mely túlélte magát, s melynek fennállása nemzeti érdekeinkkel, politikai törekvéseinkkel s a köz-

véleménnyel áll ellentétben, és ez az erdélyi Főkormányzat.

Tudjuk azt, hogy ezen Főkormányzat az újabb időben nagy és kedvező átalakuláson ment át; fölkint mióta lelkes és erélyes kir. biztosunk vette át annak vezetését, egészen más, mint a minő volt; de azért nem kívánja — talán nehány érdekelten kívül — e hazának egy fia is annak további fenntartását, nem, mert az, mint expeditura, igen költséges s nehézkés szervezeténél fogva csak akadály az ügyek gyors kezelésében, s nem fölkint azért, mert a külön országosdinak játékát tovább üzni senkinek nincsen kedve. És hogy a törvényileg kimondott és szentesített unio után merőben fölösleges kormányzások felosztását e hon minden fia, s a közvélemény is hathatósan kívánja; az elég hangos kifejezést nyert a megyei bizottmányok feliratai- és határozataiban, s méltányos, hogy a sajtó — a közvéleménynek ezen tolmácsa — is vizsgálgoztassa a nemzet jogos igényeinek ily szabad szózatát.

De hát mi köze az erdélyi Főkormányzatnak a kolozsvári Muzeummal? Annak enyészte mikint emelhetné ezt? Ezen kérdésre is a lehető röviden megfelelek.

A Főkormányzat egy nagyszerű terjedelmes épületben (ország háza) van elhelyezve, mely épült tisztán nemzeti tulajdon, a mennyiben azt 1836-ban a királyhágóninienien megyei nemesség és a székelyek önkényes megadóztatás útján begyűlt 36,000 forintért vették meg a katolikus studiorum fundustól, melyre az a jézsuitákról szállott volt.

Ezen épület a kormányzások felosztásával rendelkezés alá jövedvén, hivatva van arra, hogy országos szükségletekre fordíttassék, s nincs benne kétség, hogy az azt vásárolt nemesség és székelység örömet beleegyeznek abban, hogy annak egyik szárnya a muzeumnak adassék át, míg a másik szárnya egy elodázhatlan reáliskola, harmadik szárnya egy még szükségesebb gazdasági tanoda bereendezésére fordíttassék.

A Muzeum megnyervén az észak-keleti két emeleti szárnyat, ott alsó osztályaiban (hol most is van) megmaradhatna az országos levéltár; első emeletében kényelmesen be lehetne a régiségtár, éremtár, képtár, állat-osztály stb. rendezni, kellő térrel a remélhető gyarapodás- és dolgozószobákra, míg második emeletén (mely boldozva lévén tűzbiztos) a könyvtár és levéltár nyerne biztos és tágas elhelyezési tért, a szükséges olvasó- és dolgozószobákkal együtt, és a most is ottan levő csillagda, mely szintén muzeumi kezelésre lenne bizandó. Mindezek mellett még a muzeumi hivatalnokok, vagy azoknak egy része elszállásolható lenne az itten levő melléképületben.

A Muzeum pedig ezáltal roppant előnyt nyerne, mert a nagyon terhelő házbérek meggazdálkodása által nyert összeget szellemi célokra, a gyűjtemények gyarapítására, tudományos szakmunkák kiadására és némely szegénytelen szegényül fizetett hivatalnokainak illő díjazására fordíthatna, s e mellett egy központon levő oly biztos helyiséghez jutna, melynél észszerűbbet és jobbat e célra építeni sem lehetne.

Ezen szerény ötletet ajánlom magas kormányunk becses figyelmébe, meg levén győződve, hogy annak elrendelésével és foganatosításával oly kettős érdekét elégitene ki, mely minden jó érzésű hazafinak elismerő méltánylatával találkoznék. Dixi et salvavi animam meam!

Orbán Balázs.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése decz. 29-én.

Elnök: Szentiványi Károly; jegyző: Csengery Imre.

A miniszterek közül jelen vannak: gróf Andrássy Gyula miniszterelnök, b. Eötvös József, b. Venkheim Béla, gróf Mikó Imre, Gorove István miniszterek.

A tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után Rajner Pál, barsi főispán, átnyújtja a főrendiház ülésének azon jegyzőkönyvi határozatát, mely a delegátusok mily arányban megválasztásáról szóló képviselőházi határozat elfogadásáról értesít; egy szermind közli a főrendiház által megválasztott förendi delegátusok névsorát. A jegyzőkönyv felolvasztván, tudomásul vétetett.

Felvétetvén a napirend, jegyző olvassa a vasúttak és csatornák bekebelezéséről szóló törvényjavaslat teljes szövegét, melyet a ház végleg s egyértelműen elfogad.

Majd felolvasztván ezen határozatról az ülés alatt feltett jegyzőkönyv, az hitelesített, s Radich Ákos megbízott annak a főrendiházhoz átvitelével. Ezután a Juszt József indítványára meghatározatik, hogy a delegatio tagjainak napidíja 10 frt 50 krra emeltessék.

Gr. Mikó Imre miniszter úr: T. képviselőház! Van szerencsém a t. képv. háznak jelenteni, hogy a nagyváradi-északi, vagy másképp alföldi vasútra nézve az illető vállalkozókkal az alkudozások befejeztettek. (Általános helyeslés.) És már most ezen tárgy elérte azon pontot, hogy az erre vonatkozó törvényjavaslatot a t. ház elé terjeszthetem. Sajnálom, hogy ezt kénytelen vagyok akkorra halasztani, midőn a ház ülését ismét meg fogja kezdeni. (Holnap! Holnap!)

Bónis. S. figyelemztetésére, hogy ha a ház új évre ülését bizonyos időre elnapolni akarja, s ez esetben a javaslatot a szabályok szerint tárgyalni nem lehetne, a ház kijelenti, miszerint szívesen veszi a törvényjavaslatnak benyújtását, de tárgyalására napirendet csak a szünetelés után tűzhet.

Ezután a megválasztott delegátusok névsora olvastatott következő sorozattal:

Tagok: Zichy Antal, Csengery Antal, Orozy Béla, Prukberger, Horváth Lajos, Radich Ákos, Kerkápoli Károly, Klapka György, Somssich Pál, Zsedényi, Bethlen Farkas, Füleip Lipót, Kemény G., Lator Gábor, Zichy József id., Bartal György, Branovatsky, Fehdenfeld Várady Gábor, Kálnoky P., Bónis Sámuel, Bethlen Gábor, Mánia Aurél, Ivánka Imre, Trefort Ágoston, Ghiczy Kálmán, Eszterházy István, Hertelendy Kálmán, Tisza Kálmán, Bánó József, Székely Péter, Bittó István, Bánffy Albert, Perczel Mór, Botka Mihály, Szontagh Pál ngr., Simonyi Lajos, Pulszky Ferencz, Balomiri, Manojlovics. — Póttagok: Szitányi B., Vodanier Albert, Bujanovics Sándor, Papp L., Vojnicz L., Tolnay G., Somossy Ignác, Huszár István, Szilágyi István, Ányos István.

Egyéb tárgy nem lévén, az ülés eloszlott.

A főrendiház ülése decz. 29 kén.

Napirenden van: gr. Apponyi György indítványa, a név szerinti szavazás szabályozása iránt.

Elnök kimondja a végzést: a ház magáévát tévén és elfogadván a javaslatot, a házszabályok akként fognak módosíttatni, hogy a név szerinti szavazásnak akkor van helye, ha azt vagy az elnökség kívánja, midőn a többséget felállítás útján ki nem lehetne venni, vagy pedig a háznak tiz tagja név szerinti szavazást kíván.

Ezután következett az 5 rendes tag megválasztása a delegatioba. Megválasztottak: gr. Zichy Nep. János, b. Liptay Béla, Faur János, gr. Szapary Gyula, Tisza Lajos bihari főispán.

Következett az 5 póttag választása; megválasztott: Ujfalusi Miklós kővárvideki kapitány, gr. Teleky Sándor, gr. Andrássy Aladár, gr. Kálnoky Dénes, gr. Zichy Manó.

Gr. Kálnoky Dénes szabadozott a delegátusság elfogadása ellen, nem mintha hazafini kötelességének nem tartaná a ház kívánatának megfelelni, hanem mivel királybírói székhelye oly messze esik a birodalmi székvárosól, hogy a közlekedés hiányában, még távirat útján sem igen lehetne személyével rendelkezni. A főrendiház azonban azt határozta, hogy a választás maradjon.

A képviselőház jegyzője, Radich Ákos, átnyújtja a Magyarországon levő vasúttak és csatornák külön összpontosított telekkönyvezéséről szóló törvényjavaslatot. A javaslat megvizsgálása véget külön bizottmányhoz utasítatik.

A képviselőház ülése decz. 30-án.

A tegnapi ülés jegyzőkönyve hitelesítettvén, elnök bemutatja a kolozsvári közp. választmány levelét, mely jelentti hogy ifj. Kossuth Lajos a képviselőházi lemondott. A nevezett városhatóság fel fog szólíttatni új képviselőválasztás eszközésére.

B. Majthényi László, honti főispán, mint a főrendiház jegyzője, átnyújtja a főrendiház ülésének jegyzőkönyvét, melyben a főrendiháznak a vasúti bekebelezéséről szóló törvényjavaslatához való járulása tudtul adatik.

Ezután Elnök székéről fölkelve, a következő szavakat intézte a házhoz:

T. ház! Egy nevezetes év végéhez közeledünk, mely év hosszabb szünetelés után meghozta alkotmányunkat, több ezer polgártársunknak meghozta egyenjogúságát, meghozta jövedébeli fejlődésünk alapját. Ennél nevezetesebb országgyűlést hazánk történelme elő nem mutat; de ugyanezen történelem egy komoly szózatot intéz hozzánk. A történelem lapjai bizonyítják, hogy az egyetnem-értés, a megszakadás, az össze-nem-tartás menüi veszélyt hozott e hazára. (Igaz! Ugy van!) Számos lapja bizonyítja a történelemnek, hogy az összetartás, az egyetértés számtalan veszélyt, számtalan kárt megelőzhetett volna, s haladásunkat, fejlődésünket inkább előmozdithatta volna. (Helyeslés.)

Azt mondják, hogy ismét veszély fenyegeti a hazát: veszély, mely nemsokára beáll. Azt mondják, hogy még igenis sok teendő van hátra. Mindkét irányban szükséges az összetartás, mindkét irányban szükséges az egyetértés. (Helyeslés.) Amott, hogy ha a veszély csakugyan be talál következni, egyesült erővel nézhesünk annak szemébe; itt, hogy a haladás, a fejlődés annál nagyobb mértékben eszközölthessék. (Helyeslés.) Ez dija az összetartásnak.

Nem kívánom én, hogy meggyőződésünket hozzuk áldozatul; nem kívánom én, hogy benső meggyőződésünket fojtsuk el; de kívánom, hogy a modort szóban, írásban és tetteinkben hozzuk a hazának, a haza érdekének áldozatul, a mennyiben ez annál mélyebben hat, mennél tisztább szándékat támad meg, s leggyakrabban gátolja a hazai erőnek kifejlődését. (Élénk hosszas helyeslés.)

Midőn tehát a haza érdekében a hazának összetartását, egyetértését kívánok, egyszerűen kívánom t. képviselő társainak, hogy a bekövetkezendő új évben a boldogságnak legmagasabb fokában részesüljenek. (Általános éljenzés.)

Végül elnök úr kijelentvén, hogy a ház ülésének ismét megkezdése a szokott módon fog a képviselőkkel tudatni, az ülést berekesztetnek nyilvánítá.

Ezután a képviselők egymástól búcsút véve elszéledtek.

December 30-án d. e. 10^{1/2} órakor a képviselőház Deák-párti tagjai rmdes helyiségükön gyűltek össze, mielőtt szünetnapjaikra szétoszlának, még egyszer találkoznai s vezéreiket üdvözölni. A ház elnökét Szentiványi Károlyt Radich Ákos jegyző, a Deák-kör elnökét, Somssich Pált, pedig a háznap V. Kovách László üdvözölték. 11 órakor az összes egybegyűltek Deák Ferencz szállására mentek az „Angol királynő”-ház, hogy pártjuk vezérét, a haza bölcsét, üdvözöljék. Deák két szobája s folyosója egészen megtelt tisztelő pályatársával, kiknek nevében Szentiványi Károly üdvözölte Deákot, ki mélyen meghatáro mondot köszönetet. Szavait szólni nem akaró éljenek kísérték, mialatt az ünneplést kezorított barátai val.

Levelezés.

Marosszék, decz. 6. 1867. (Petőfi-émlék.) — Székünk lelkes s hazafias érzelmekben gazdag főkirálybírája, a Petőfi elcsesése helyére tervezett síremlék céljából az alábbi aláírt tisztviselőkhöz megbízásokat küldött szét, melyek által hazafias adománygyűjtésre hivatnak fel a székbeli lelkes honfiak és honleányok.

E nemes cél szerkesztésére többek között a ny-gálfalvi járás dultó biztosa Balla József már is 100-on felüli írásbeli felhívásokat terjesztett szét, minek eredményes sikerét a gyűlni kezdett adományozásokban már eléggé látjuk. Ezen nem csak buzgó és erőlyes, hanem hazafias lelkesültségéről is ösmert tisztviselőnk példájára reméljük, hogy a többiek is hasonlólag fognak eljárni és kiérdemlendik, hogy a nemzet nevében a halhatatlan költőnek emlékére, melyhez székünk filierei is járulandnak, köszönetet mondassunk!

Marosszéki.

Belső-Szolnokmegye. Dézs, decz. 30. 1867. — Dezsén a belső-szolnokmegyei honvédegyelet javára, karácson másodnapján, fényesen sikerült hangverseny volt rendezve, a következő műsorozattal:

I. sz. 1) „Fantasie Impromptu” Fr. Chopin, zongorán előadta Torma Károlyné. 2) „Részlet Ernániból”, zongora kísérettel énekelte Róth Pálné. 3) „Égi hangok” Nedytől, zongorán előadta Dessewly Zulejka. 4) „Apotheosis” Bajzától szavalta Fodor Károlyné. 5) „Divertissement brillant” Kafka, zongorán Kremer Luis.

II. sz. 1) „Le Chant de Rossignol souvenir-du” Bearn, zongorán előadta Hom Vilmos. 2) „Népdalok” zongora kísérettel énekelte Róth Pálné. 3) „Halottaink” Medgyes Lajostól, szavalta Borbély Soma. 4) „Repülj feccsém ablakára” Reményitől, zongorán játszta Czeck Mari. 5) „Részletek Bank-bánból”, Lukácsfy Ödön hegedűn, Tauffer Vilmos fuvollán, zongorán kísérte Hom. 6) „Magyar ábránd” Székely J.-tól, zongorán előadta Hom Vilmos.

A nagy számú közönség minden egyes darabot kiváló tetszéssel fogadott. De az est fénypontját kétségkívül főispánné ő nagysága zongorajátéka és a szavaltatok tették.

A hangversenyt táncszünet követte. A tisztá jüvedelem körülbelül 200 o. é. frt.

KÜLFÖLD.

DUNAFEJEDELEMSÉGEK. Bukarest. Mialatt a Bratiano miniszterium mult nyáron nem ok nélkül a zsidóság iránti türelmetlenségéről vádoltatott, mely a moldvai kormányközögekkel valódi zsidóüldözésé fajult, s végre a Bratiano miniszterium vizsgálására adott okot, — az ellenzéki lapok most ugyanazon miniszternek, ki azóta humanusabb elvektől vezéreltetve, ismét átvette a belügyminiszteriumot, bűntül róják fel, hogy a zsidóüldözést megszüntette. Kuza pártbíveinek közlönye, a „Trompetta Carpatilor”, több egymásra következő cikkekben inti a választókat, óvakodjanak a kormányjelöltöktől, mert a kormány szándéka a zsidókat feljogosítani, hogy földbirtokot szerezzenek, államjavakat béreljenek stb. De a „Trompetta” még ezzel sem elégszik meg. Nem csak szemére hányja a Bratiano-miniszteriumnak, hogy a polgárisodás szavára hallgatva, megadta a zsidóknak a jogokat, melyekre az alkotmány értelmében igényt tarthatnak, hanem azonfelül régi mende-mondákat eleve nit fel, melyek egykor eszközül szolgáltak a vakbuzgó tömeget a zsidók ellen ingerelni, s bűnrészessé teszi a kormányt a zsidók által állított elkövetett üsszes gonoszítottakban, mert a kormány túri a zsidókat az országban és emberi jogokban részesíti őket.

Sajnos, hogy ily izgatások termékeny földre találtak, annál inkább, mert egyes zsidók által elkövetett bűntények, melyekért aztán az egész zsidóság tétetik felelőssé, a jogosság színezetét kölcsönzik o vádaknak.

Igy a többi közt multkor egy zsidó rábeszél három ifjú moldvai leányt, hogy öt Brailába kövesék, igérvén, hogy ott jó helyet szerez nekik. De

Braila helyett Konstantinápolyba vezette őket festett életű nők közé. A konstantinápolyi román ügy-
nők értetlenség a dologról, hazaküldte a leányokat, a zsidót pedig megfenyítés végett Bukurestbe szállította. Ezen esemény természetesen újabb türelmet szolgáltalt a zsidók elleni agitációra.

A hivatalos „Berliner Corr.” különböző bukaresti eseményekről hoz közleményeket, s azt jegyzi meg, hogy a francia főconsul bizonyos bekövetkező komoly eshetőségekre nézve a fejedelemségnek azt tanácsolta, miszerint Románia kertüljön el mindent, mi Ausztriának alkalmatlanságot szerezhetne. E körülményt a berlini kormánykörökben a salzburgi egyezmény egyik eredményének tekintik a keleti kérdésre vonatkozólag, valamint annak is, hogy Franciaország ott bonyolódásokra látszik várnai.

FRANCZIAORSZÁG. A Menabrea-miniszterium vereségét az olasz képviselőkamrában, a francia lapok komoly jelenségnek tekintik. Így a többi közt a „France” írja: „Florenzben rendkívüli zavarral látszik uralkodni. Mily sajtósátságos látványt nyújt ezen 19 napirend elé állított gyűléseket — valódi jelképe a pártviszálynak és meghasonlásnak — mely végre elveti azon egyetlen napirendet is, melyben az állambölcsőség némi nyomaira akadhatni! E napirend minket ugyan nem elégitett volna ki, de legalább fentartandja a kérdést azon formában, melyben azt Cavour felállította, mialatt most a fenyegetéstől és erőhatalomtól várják azon eredményt, melyet eddig diplomatai ügyesség által vélték elérhetőnek.” Az „Epoque” sem tagadja, hogy ezen esemény komoly következményt lehet Franciaországra nézve. „E szerint — ugymond — ismét meg kell újitanunk Róma megszállását, mely első alkalommal 1849-től 1866-ig tartott; európai háboru esetére haderőnk egy része Rómában lesz elfoglalva és Olaszország ellenségeink természetes szövetségésévé válik.”

A „Patrie” és a „Constitutionnel” szerencsét kívánnak Ausztriának az új alkotmányosság befejezéséhez, és a politikai s közigazgatásilag megújult Magyarország iránt legmelegebb rokonszenvöket fejezik ki, mely, midőn Ausztria ereje és hatalmához új elemekkel járult, magának nagy és dicső jövőt készített.

A politikai szorongatottság, melylyel minden lépten-nyomon találkozunk, azon várakozásban is feltalálható, melylyel Párisban a császár újévi beszéde elé néznek.

A római adósság kamatainak Olaszország által elvállalt részletét a kormány fizetni nem akarván, a „France” ez alkalomból fenyegetőleg kel ki Olaszország ellen.

OLASZORSZÁG. M. hó 26-dikig terjedő római hírek szerint, a bibornokok előtte való nap mise után szerencsét kívántak ő szentségének az új keresztény év kezdetéhez. A pápa rögtönözve válaszolt, összehasonlítván Jeruzsálem és Róma helyzetét Krisztus Urunk születésekor. Amaz időben Judäa ellenséges pártokra szakadt, mialatt Róma az erő és hatalom képét tüntette fel. Ma Róma még a legtükrösebb egység, az egyház egységének példáját adja, mely összpontosítja a keresztény világ erejét, mialatt ellenségei pártokra szakadva, önnön bukásukat kényszerülnek siettetni. Daczára ennek kétségtelen, hogy még egy utolsó támadást fognak megkísérteni. Ö szentsége továbbá hangsúlyozta annak szükségességét, hogy ébren örködjön imádkozzanak, s mindenre készen legyenek.

Azután megáldotta a tiszteletkardot, mely amaz uralkodónak fog felajánlatni, ki legtöbb érdemet szerzett a sz. szék megvédésében.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Ö Felsőségét tegnapelőtt Budapestre várták.

* A baloldali sorokban a pártszakadás csakugyan megtörtént. Az elszakadók Jókai és Keglevich Béla vezérlete alatt, mint oly ellenzéki képviselők, kik a delegatusok választása körül eljárásban a baloldali kör határozatát magukérvá nem tették, vasárnap este már külön értekezletet is tartottak. A mint az „Ungarischer Loyd” írja, a most már valóban balközép párt többségének közlönye „Haza” czim alatt még a delegatiók ülésezei előtt megindul. A lap vezérletét Várady, Szontagh és Podmanitzky veszik át s ott Ghiczy, a két Tisza, Ivánka és Simonyi, valamint más kitünőbb baloldali képviselők publicistikai dolgozatai fognak megjelenni, kiktől eddig a „Hon”-ban olvastunk cikkekét.

* A „Magyar Polgár” méltánylandó öszinteség és határozottsággal kijelenti szemben az új pártalakulással, hogy a Tisza és Ghiczy vezérlete alatti párt különje marad.

— Hivatkozva a magyar korona országai által viselendő államadósságok tárgyában létrejött egyezmény 5 dik cikkére, s Lónyay Menyhért magyar pénzügyminiszter úrnak a magyar országgyűlés képviselőházában f. hó 21-ken tett nyilatkozatára, mint biztos forrásból értesülünk, báró Beust birodalmi kancellár és báró Becke pénzügyi miniszter uraktól nyilatkozat érkezett, melyben világosan kijelentetik, hogy a beváltott jelzalogkötvények helyett kibocsátott állampénzjegyekre

kiterjesztett egyetemleges kezesség folytán Magyarországra semminemű új terhek nem hármanak, és hogy ezen egyezményi pont mindkét részről akként érteket, miszerint a sóbányakötvények fedezésére nyújtott jelzalog az azok időszakonkénti beváltása céljából pótlólag kibocsátott állampénzjegyekre is kiterjed, ugyanazért azok fedezeti alapja egészen a birodalmitanácsban képviselt országokat terheli.

— Székely-Keresztúrról azon örvendetes eseményről értesítenek, hogy a tudományok oltárán áldozni kívánó ifjuság száma folyvást szaporodik. Az unitáriusok ottani gymnasiuma már alig képes befogadni a tanulókat, miert megnagyobbitásáról kellett gondoskodni; s e végre már több adakozás történt.

— A személyszállító postakocsik közlekedése Kolozsvár és Várad közt, az út járhatatlansága miatt, bizonytalan időre megszüntettetett.

— A honvédegyelzőegylet egyik megbízottja a napokban egy a legnyomasztóbb inséggel küzdő honvédsaládhöz nyitván be, ott egy négy napos hullára talált; a szerencsétlenek nem bírták életmetni családjuk egyik tagját. Az egylet ugyan minden töle kitelhetőt elkövet a nyomor enyhítésére; de mert kívánt sikerre csak is az emberbarátok segélyével juthat, felebaráti kötelességnek tartjuk felhívni a részvétet e szerencsétlen családra. A családfeje Dömzsödi Mihály.

— Szabolcs megye főjegyzője tiltakozik a „Magyar Ujság”-ból több lap által átvett azon hír ellen, mintha azon megye a miniszteriumtól az ujonozási rendelet visszavételét kívánta volna, miután a miniszterium ily rendeletet nem is adott ki, s csak is az előkészületek megtételére utasít; s Szabolcs csak is kérte a kormányt, hogy ez intézkedést az országgyűléstől e végre nyerendő felhatalmazásig halaszssa el. — Mint írják, Hevesmegye sem ragaszkodik már oly nagyon eddig kifejtett nézeteihez.

— Mult hétfőn ismét egy tiszta jellemű férfit veszítettünk el: Ugron Istvánt, a reform. egyház főgondnokát. Az érdemekben öszült 81 éves volt. Béke poraira!

— Budán 128 honvéd van, mind hivatalban.

— Zólyom megyéből írják, hogy ott közelebb egy igen nagy medvét ejtettek el. 10 láb hosszú volt és sulya 9 mázsa, Három emberlebbe került a fenevad leterítetése; nem adta magát olcsón.

— Zágráhból írják a „P. H.”-nek: Nyugodtak lehetnek a magyar kormányférfiak, mert mint számtalanszor irtuk már, a horvát nép zöme egyedül a magyar kormánytól várja a törvényes rend helyreállítását s jelen nyomasztó viszonyai könnyítését, s éppen ezért Körösmegye csak két magyar-ellenes képviselőt választott, Zágrábmegye csak egyet, Várad és Pozsega egyet sem, Verőce kettőt, s ezek közül is, ha Diakováron utóválasztás leend, az egyik unionista lesz. — Szerémmegye csak két kétes jellemű és Fiume szintén két „nemzeti szabadelvű” képviselőt választta, e szerint tehát a horvát tartományi gyűlésben a Magyarországi uniónak eclatans többsége leend. Az út elkészítve, a jövőre nézve pedig a magyar kormányférfiak és a báni helytartó mély belátása- és bölcseségében, ugyszintén a magyar országgyűlés testvéri szeretete s jó indulatában bizunk.

— A magyar vasutkölcson aláírásai január 9, 10 és 11-ken nyitnak meg és pedig 100 millió frank vagyis 40 millió ezüst frt erejéig 300 franknyi vagy 120 ezüst frnyi 472,920 kötelezvényben. A kamatok félévénként fizetendek ezüstben, vagy aranyban minden adó levonás nélkül. A befizetések következőleg történnek: kötelezvényenként 30 frank fizetendő az aláírásnál, 50 frank a repartirozsnál, 50 frank 1868. márcz. 10—15-ike közt, 50 frank május 10—15 dike közt és 35 frank június 25.—július 1-seje között; ez tesz összesen 215 frankot. Ebből leszámítandó az 1868. július 1-sején lejáró szelvény 7 frank 50 centim. Marad ketelevényenként 207 frank 50 cent., vagy a légnjabb árfolyam szerint napoleonkorokban, ezt 9 frt 71 krral számítva, 100 frt 50 kr. Az aláírások Magyarországon az első magyar általános biztosító-társulatnál Pesten és a társulat főgynökségeinél történnek. Az általános biztosító-társulatnál eddig már nyolczmillió franknyi előjegyzés történt.

— Egy új közszenitelepre akadtak Monos Béiben, az egi szervita-szerzet birtokán, melyre a bányászati engedély, mint halljuk, már meg is adatott. A bánya igen jeles és roppant mennyiségű kőszenet fog adni.

— A magyar orvosok és természetvizsgálók XIII-dik nagygyűlése, mely 1868. augusztus második felére van kitűzve, Egerben fog megtartatni. Terv szerint aug. 24-ken lesz a nagygyűlés; 25-ken kirándulás Parádra; 26—19-dikéig gyűlések; 30 kán kirándulás D.-Győrbe. Miskolcra. Utóbbi helyről indulnak haza az egybegyűlt tudósok.

— Mint már említettük, ö Felsőség az összes gyalogság részére ugyanazon fűvegformát hagyta helyben. Azonban a magyar miniszterium ellenmondása folytán a bécsi hadügyminiszterium most ezen rendeletet a magyar ezredekre nézve felfüggesztette. A magyar királyi miniszterium t. i.

azt kívánja, hogy a magyar ezredek magyaros öveget kapjanak.

— Az ezredtulajdonosok jogai újra rendeztetnek, a nélkül, hogy fontosabb korlátozásnak vettettek volna alá. Fenttartott t. i. részökre a teljes büntetési s megkegyelmezhetési jog (jua gladii et aggratiandi) s ez alól egyedül az ezredes van kivéve, megmaradt joguk kinevezni a tiszteket egész a kapitányig, ugy a gyalogságnál mint a lo-vasságnál, meghagyatott végre joguk adhatni házassági engedélyeket az összes tisztikar számára az ezredes kivételével.

— Azon híreket, melyek szerint Miksa császár holtteste kicserelettet volna, teljesen megczáfolja azon körülmény, hogy a császár egykori környezete a kiadott holttestet Vera-Cruzban Miksa császárnak ismerte. A hullát az egykori mexicói császári katonák, most osztrák matrózok, szokásos tisztelgéseiket közt vitték a „Novará”-ra. Bécsben a mahagoni, horgany és fakoporsókba helyezett holttestet először a Belláriában levő udvari kápolnába fogják vinni, hogy a magas halott édes anyja, Zsófia főhercegnő a mellett esendben és háborítlanul imádkozhassék. Innen az udvari kápolnába fog átvitetni, s ott a ravatalra helyeztetni, s végre a capucinusoknál levő császári sírboltba örök nyugalomra helyeztetni.

— Az Ebergényi-affairhez a „P. Ll.” egyik bécsi tárczairója a következőköt epizódot beszéli el: Barátom, a Walnerstrassen lakó dr. Schlesinger nő-orvos, a mult nyáron össejött Ebergényi kisasszonnyal, ki magát mint Chorinsky grófnő mutatá be. A vádolt papirjai közt az orvosi látogatásokról néhány jegyzetet találtak, s dr. Sch. mint tanu, meghivatott a törvényszékre. A lapok, melyek mindent kifecsegenek, e tényt is elmondák. Néhány nap mulva a közszeretnek örvendő nő-orvos sürgetős meghívást nyert madame R.-hez, a székváros egyik legünnepeltebb szépségéhez. Az orvos siet, hogy új patiensnöjénél megtegye első látogatását, s az állítólag vesélyesen beteg hölgyet igéző toilletben s a legvidámabb kedély-hangulatban találja a thea-asztalnál. „Kedves orvos — szólítja nevetve meg R. asszony — én legkevésbé sem vagyok beteg, de itt van tiszteletdíja, miután azért hivatam önt, hogy valamit nekem Ebergényi bárónőről elmeséljen.” A bebörtönzött Ebergényi bárónőt — mint a „Frdl.” írja — 10 nap alatt kétszer hallgatták ki, s e két kihallgatás is igen rövid idegű tartott, miután E. bárónő csak a legszükségesebb feleletekre szorikozik. A legtöbb kérdésre „igen” vagy „nem”-mel válaszol, a kedély legcekevényebb felindultsága sem vehető rajta észre, s még oly elemes közbeszólások s kérdések által sem hagyja magát megzavartatni. Cellatársnő iránt fogságában oly darabos bánásmódot tanusit, hogy azok már többször panaszkodának, miszerint a fogolynő mint alárendeltjeivel bánik velök, s ha valamelyik a bárónő kívánatával ellenkezik, ugy remeg a düh- és bosszuságtól. Egész nap nem teszi le ajkai közül a szivart, török dohányt szi, s tulajdon tajt szivarszivójából élvezi azt. Este a gyufa elvitetik szobájából. Egyébiránt kevés beszédű s levert, az utolsó napokban magyar ujságokat kért, de kérése teljesítését megtagadták.

* Beküldetett szerkesztőségünkhez M. Váshárhely sz. kir. városa képviselőtestületének közmunka- és közlekedési miniszter ö nmlgához intézett felirata, melynek petituma ez: mondassék ki, hogy Erdély vasúti fővonalát, melyet államkölcsonként megépítették, nem Kolozsvár-Hadrév-Tüvis-N.-Selyk-Segevár-Brassó, hanem Kolozsvár-Hadrév-M.-Váshárhely s innen a Nyárad völgyén fel Közvényes-Szovata-Parajd-Udvarhely-Brassó. Habár lapunkban már több önnálló értekezés jelent meg a székely fővárosnak, s illetőleg a székely terület minél nagyobb részének a vasúthálózatba vonatása tárgyában, s így a székely érdekeknek lapunk megtette szolgálatát, mindazonáltal, e feliratot is fogjuk közelebről ismertetni, ugyszintén a Kézdi-Váshárhely közönsége által, ugyancsak a vasút tárgyában, felterjesztett feliratot is, mely szintén beküldetett szerkesztőségünkhez. Hogy e feliratokat azonnal egész terjedelmében nem közöltük, ennek oka a lapunknál folytonosan feltörülő tárgyalalmaz mellett az, hogy ezen kérdések definitív eldöntésének még idő van bagyva, s mint mondók: a székely érdekek e tekintetben is lapunk hasábjain már kielégítést nyertek.

KÖZGAZDASÁG.

Belgium trágyázata.

Alig van nép, mely annyira értené a trágyakészítés mesterségét, mint a belga, de alig is van csak egy államnak is annyi termelő erőre szük-sége, mint a kis Belgiumnak. Könnyű talajjal bírván általán, ezt csak az örkös táplálás, hizlalás képes erejében, termékenységében megtartani; óriási mennyiségű trágyát kell vele felemészteni, hogy a szükségletet fedezhesse, s óriási trágyát emésztettek vele fel, hogy termelésével oda juthatott, a hol ma áll.

A nagy szorgalomnak életfeltételi rugója a szük-ség, s mint tudjuk, ez a legjobb tanító, el-annyyra, hogy a belgák csakugyan elismert mesterek a gazdálkodásban, de mestertűvök, remekjük a — trágyakészítés.

Hogy ezen cél elérésék, minden, de minden összehordatik, összehuzoltatik a lehető legnagyobb szorgalommal, mert nincs tárgy, mely okkal-móddal és idővel trágyává ne válnék; hiszen tárgy, mely a földek javítását elő ne mozdítaná. Legyen azonban a munka nagy nehézségekkel összekötve, legyen annak kivitele, kezelése kellemetlen, az mind legyőzhető, és utcaszemét a posványnyal, mosogatólé rothadt fával, kőszénhamu gáz-gazzal, szenapolyva pudrattal, csontok rozsdált darabokkal, megromlott husnemek tollal, elhullott állatok mész- és korommal, szarvak, paták, csülkök stb. stb., minden, de minden összeszedetik, gödörbe összehordattatik, s erjedésbe hoztatván, a föld termékenységére felhasználják.

Az ezen alakított, összehordott chaoszból fejlődő pestilentialis lehellet nem tartja vissza munkájától a belgát, s az egész vidéket beharangozza holmi, a chaoszt képező tárgyak felkeresésére. És ezen tárgyak rendszerint big trágyává alakítottak, miből a vizet maga vezeti, s a tömör tárgyak rothadását előidézeti.

A trágyakészítés a belga elementuma, s kihordása ünnepe, hol a hordóból csapok segédelmével ergeti szét, s földjét trágyájával áztatja, öntözi.

Ez, s csak is ennek kell a vegetációt fejlődésre vinni, s csak ennek kell a kifagyott helyek biányát a megmaradottakban pótolni.

Ha a burgonya virágzásba indult és töltögetése kezdetét vette, minden bokor, minden kupac kap ezen big trágyakeverékből egy keveset.

Ezen big trágya azonban az istállótrágyát tökéletesen nem pótolja, nem helyettesíti, csak hatásában elősegíti. És e mellett megjegyzendő, hogy a belga nem minden 3, 4, 5 vagy 6 dik évben, de minden évben trágyáz, sőt néhol évenként kétszer is, a mit kertekben mindentütt alkalmaznak, azt tartva, ha nem kell a növénynek, benmarad a földben. A belga nem számítja, mennyi trágyát igényelnek, szükségének s emésztének felvetései, nem szívja fogait, de trágyáz a lehetőleg nagyobb mérvben folytonosan, míg tart, míg a vermek ki nem ürültek.

Szabályt tartván „a talajt megcsalni nem lehet”, de arra is felügyelet fordítatik, hogy magát meg ne csalja, ne ámtsa: — gazdag adakozás, gazdag jutalmat nyer.

Ez különben hittink szerint egy kissé túlzás, vagy talán nagyon is túlzott dolog, mi által a növényzetnek különféle neméinél károsas is válik.

A trágyázásnak s a trágyakészítésnek ezen felettebb kifejlett kezeléséből kiindulva, nagyon természetes, hogy az állattenyésztés csakis istállózás által s istállózáson történik, nehogy a trágyának csak egy részecskéje veszendőbe menjen egyrészt, de az istállózáson tartatik azon oknál fogva másrészt, mivel azt a gazdálkodási rendszer megköveteli.

Mindenkor a trágyakészítés mellett levén, tudják, hogy sok trágyát sok almózással lehet nyerni, a miért is itt ismét mindent felhasználják, a mi a trágyát, a vizellett felfogja, nem csak szalma, de falevél, móha, bozót, kóró, föld stb., minden, a mi által a trágya nem csak mennyiségileg, de minőségileg is nyer.

Tudják, hogy homokos talajukon a szalmás trágya nem használ, földjeikre csak is a rothadtat alkalmazzák.

Tudják, az esőverte trágya legnagyobb részben elveszti termékenyítő hatását, és ezért esőmentes helyeken tartják, a trágyakupac tetőzettel látván el.

Tudják, hogy nem minden termelvénynek felel meg egy és ugyanazon trágya, s ezért trágyakészítésük a gabbanemekhez és nemeknek megfelelőleg miveltetik. Készítenek trágyát a szemes, más trágyát a gumós, s más készítenek a rétek számára is.

Régi trágya készítéséhez következőleg fognak: mindenkor, midőn az istállótrágya kihordatik, a padlózat földdel hintetik be 3—4 hüvelyk magásra, az évszak szerint, azaz: hogy száraz vagy nedves takarmánnyal tartatnak az állatok, mely két takarmányozásnál nagy különbség van a big részek kiküszöbölése között. Ezen föld alapul szolgál a más, növényi vagy szalmás aljzásnak. Kihányáskor a föld különválasztván, s mint rétrágya alkalmaztatik.

Burgonyatrágya készítéséhez rövid szálu istállótrágya, gyp, hamu, iszap és többféle anyagok vétetnek, s mint vegytrágya kezeltenek.

És a trágyának ezen egyszerű készítésében egyik szorgosabb a másiknál, gazdagot mint szegényt egy és ugyanazon cél lelkesíti.

A lakházak mögött mindenütt ott találtak a vizes gödrök, melyekbe mindazon vizek felfogatnak, melyek a háznál használatban voltak, ezekbe jön az erdők levélete és több más anyagok. Egy szóval, a trágyakészítés egész évi foglalkozása a gazdának, majd a vegy-, compost, majd a big, majd az istállótrágyára kerülve a sor, és csak is ennek köszönhetik azon szép repezést és búzát, ennek a gyönyörű burgundit és burgonyát, nem is említve a feltulmálatlan kertészet termékeit.

És ez a hangyaszorgalom, a trágyának ezen óriási mennyisége még sem elégti ki a népkövetelte igényeit, a maguk készítette trágyához még mesterségeseket is alkalmaznak, nem marad el a guanó, a csontliszt, nem marad használat nélkül a zöld trágya, a rétekre korom, az utcai pór vízzel felhígítva burgonya-öntözéshez tülteskor, valamint a burgondi répara és káposztára.

Hol a here nem akar sikertülni, mésszel trágyáznak, s akarva, nem akarva, buja növekedésben teremik elő.

És szóljunk-e valamint a földmivelési gépezetről? Nem, ne szóljunk, elég ebből ennyi.

És mi szegény magyarok, kiket egy tizen-nyolc éves korszak majd elsöpört, kiket az ünneves esküvel koldusbotra juttatott, összetett kézzel nézzük e szorgalmat, azt mondva: „jó az a németnek.” Hej pedig nekünk is jó volna az, nem civilizációt, de szorgalmat kell kérnünk a magyarok istentől, s ha megadja, boldogulni fogunk. (F. G.)

A gácsi posztógyár a párisi világkiállításon.

A munka és baladás nemzetközi versenye Párisban be van fejezve, és a földkerék népei az emberi tevékenység legkülönbözőbb térein tértént

ujabbkori buvárlatokkal gazdagítva tértenek haza. A kiállítás a művelt népekre nagyszerű hatást idézett elő, a becsület hathatós ösztöne egyesíté őket eme versenyél, s hála az Istennek, hoi iparunk is aratot némi diadalt és tudata a világgal létezését. Igaz, hogy különösen nyers terményeink részestültek különös megfigyelésben és méltányolásban, de Magyarország az ipar egynemely ágában a kiváló ipari államokkal is versenyzett, nevezetesen liszt- és vasiparunk a legilletékesebb helyen bámulást és dicsőretet vívtak ki, ezt mindnyájan eleve is tudhattuk, iparunk eme szétterjedt ágaira büszkék lehetünk. Feladatunk egy ipar ágra honunkban utalni, mely szintén kitűnő módban Párisban képviseltetett, méltó dicsőretben és elismerésben részesült, s mely dacára annak, hogy nagy hazánkban egyedül áll, de azért mégis minden tekintetben megüti a mérleget, még nálunk sem eléggé ismeretes és méltányolt s ez a gácsi posztógyár. A gácsi posztógyár, a mint mondók, az egyedüli intézet Magyarországon és ha tekintjük, hogy nálunk a posztógyártás majdnem lektüdhellen akadályokkal találkozik, a melyek közt első helyen a drága munkabér felsorolható, de másrészt Gács mégis nagy fokra vitte már és a világkiállításon figyelmet gerjesztett, sok tekintetben versenyzett, másokkal, sőt felültulta azon országokat, a melyek a posztógyártásban ugyszólván monopoliomot bírnak, s vele a világvásáron uralkodnak; — akkor nem lehet, hogy el ne ismerjük a gácsi posztógyár értelmes igazgatósága eredménydus tevékenységét. A gácsi gyár kiállítása különböző posztómekekben és shawlokból állott, s a nagy közönség világosan és hangosan mondotta, hogy egyaránt a nyersanyag jószágát, valamint az előállítási mód tökéletesítését elismeri, a minek világos s magáért szóló jelölt felhozhatjuk, hogy Napoleon herceg is a kiállított shawlok egyikét megvette, s ennek soliditását párosítva eleganciával nyilvánosan elismerte. Az említett hoi intézet egy századon túl áll fenn, de mostani virágzását, jelenlegi igazgatójának, M. omer Antal urnak köszönheti, a ki elérté évekig a legkitűnőbb hasonrangú gyárakban működött, s dús tapasztalatait az utolsó évtizedben a gácsi gyárra nézve oly annyira gyűmölösözövé tette, hogy gyártmányai már is belföldön minden versenyt legyőzni képesek, s bizony nemsokára a külföld is a gácsi gyárból vevőket fog szerepelni. A gyár előállít minden csak képzelhető gypju cikket, s már jelenleg nem is felelhet meg mennyiségi tekintetben a hozzá támasztott igényeknek, a miért is az intézet tetemes nagyobbítása vált szükségessé. Gondolom, fölösleges okadatolni, mennyire kívánatos, hogy ezen hoi vállalat, minél nagyobb virágzásnak induljon. A párisi jury gyárunkat tisztelő elismerésben részesíté, előbbeni kiállításoknál érmekek is kitüntetteket. Ezen gyárnak raktárai vannak: Pesten, Debreczenben, Miskolczon, Losonczon, Kassán, Lőcsén, Beszterczén. (H—n.)

Gabonaár Kolozsvárt Jan. 2-kán 1868

(Alsó a. mérő, középár.)

Tisztabúza 4 frt 20 kr. Elegybúza 3 frt — kr. Rozs 2 frt 60 kr. Árpa 1 frt 90 kr. Zab 1 frt 30 kr. Törökabúza 2 frt 20 kr. Pityóka — frt 90 kr. Marhabús fontja belváros 17, külvárosban 16 kr.

N. Váradon, december 31-kén tartott hetivásáron következő árak jegyeztettek: Tisztabúza 1-ső osztályu 5 frt 10 kr, 2-od oszt. 4 frt 50 kr, 3 ad oszt. 4 frt 20 kr; kétszeres búza 1-ső oszt. 3 frt 70 kr, 2-od oszt. 3 frt 60 kr, 3-ad oszt. 3 frt 50 kr; rozs: 1-ső rendű 3 forint 40 kr, 2-od rendű 3 forint 30 kr, 3-ad rendű 3 forint 20 kr; árpa 1-ső rendű 2 forint — kr, 2-dik rendű 1 forint 90 kr, 3-dik rendű 1 frt 80 kr; zab 1-ső rendű 1 forint 60 kr, 2-ik rendű 1 forint 50 kr, 3-ik rendű 1 frt 40 kr; tengeri 1-ső rendű 6 2 frt 50 kr, 2-ik rendű új 2 frt 40 kr, 3-ik rendű új 2 frt 20 kr; borsó 5 frt — kr; lencse 5 frt — kr; bab 4 frt 50 kr; köleskása 5 frt — kr; burgonya 2 frt — kr; 1 mázsa lángliszt 12 frt — kr, zsemleliszt 10 frt — kr, fehér kenyérliszt 8 frt 50 kr, barna kenyérliszt 7 frt 50 kr; 1 fuvar széna 2 frt 30 kr, szalma 1 frt 40 kr, szalonna 32 frt, 12 font zsupszalma 7 kr, 3 font alomszalma 3 kr; 1 ö (6 láb) tűzi búkkfa 15 frt, tölgyta 14 frt, cserfa 18 frt, 1 font marhabús 18 kr, öntött gyertya 44 kr, lámpaolaj 38 kr, ó bor itezéje 20 kr, új-bor 12 kr, pálinka 18 kr, szilvapálinka 44 kr. Szesz 30% itezéje 20 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Jan. 3-kán: 5% Metaliques 100 frt 56.— 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 65.10. Kamat 58 10. 1860. Kölcsön 83.20. Bankrészevény 688.—. Hitelintézeti részvény 200 frt 183.30. London 10 ft st. 100 frt 23 1/4 kr 121.75. Ezüst 119.50. Cs. királyi arany 5.79.

Január 1-jén: Földtehermentési kötvény Magyarország 70.50 Erdélyi 65.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Nyilttér.

Azon rendkívüli meleg pártfogás, melyben a n. é. t. cz. közönség nyolcz év óta fennálló kereskedésemet részesíteni sziveskedett, kötelességemmel teszi ezennel őszinte köszönetemet tiszteletteljesen kifejezni.

S a midőn ezen tartozó kötelességet teljesíteni szerencsés vagyok, azt azon hozzáadással teszem, miszerint főtörökvésem örökké oda irányland, hogy a bennem helyezett nagybecsű bizalomnak pontosság és szilárd szolgálattal által megfeleljek.

Ezen határozott eltökélés vezetett azon törekvésben is, hogy kereskedésem átköltöztetése által a főtérre, a nemzeti szálloda alatti helyiségekbe, gazdag kiállítás, dús választék és czélszerű berendezés által a t. cz. n. é. közönségnek nemcsak itt még nem látott, s akármely nagyvárosi áruhelylyel a versenyt kiálló fényes látványt nyujtsak, hanem hogy egyszerűen létrehozom mindazt a kényelmet, a melyet a legújabb kor üzleti szokása Európászerte igényel.

Remélvén, hogy a n. é. t. cz. közönség iránti kiváló figyelemből létesített újításaim s nem kimélt költségeim oly szives méltánylással találkoznak, a minőt az eddigi tapasztalat után várhatni magamnak hizelek: a n. é. t. cz. közönség további kegyes pártfogásába ajánlván magamat, maradtam mely tisztelettel Csapó Sándor.

777. Szám.

(361)

(2—3)

Hirdetmény.

Melynél fogva Gyergyó-Szárhegy és Ditró tulajdonos községek részéről közhírré tétetik, hogy az erdélyi nagy méltóságú kir. Főkormányzóknak f. é. September 24-kén 5793 szám alatt kelt jóváhagyása folytán a borszéki összes haszonvételek az erre vonatkozó feltételi pontok alapján, a szárhegyi község házánál 1868-ban április 24-kén délelőtti 10 óraker tartandó nyilvános árverés útján az 1868-dik évi november 1-jétől kezdve 6 egymás után következő évekre, a legtöbbet ígérők haszonbérbe ki fognak adtatni. A kiküldési ár egy évre 30,000 oszt. értékű frtban állítatott meg, melynek 10%-át a hozzá szólanó kívánók készpénzben, akár két aunyi értékű belországi állam-kötelezvényekben bantpénz gyanánt köteleztetnek az árverező bizottsághoz előre beadni. A részletes feltételi pontok a fenn irt kéj község irodáiban bár mikor megtekinthetők.

Kelt Ditróban, october 25-kén, 1867.

CSIBI LAJOS, ditrói bíró.

CSERGŐ ZSIGMOND, szárhegyi bíró.

(270)

(23—24)

Ovás!!

már 35 év óta a legjobb hitelnek örvend a jeles tulajdonságai miatt nagyon híres

Fernolendt Ferencz-féle bécsi-vitriol nélküli csizma fénymaz,

és ezért bel- és külföldön ezen készítmény általános elismert jelességéért többen (és ezek közt volt könyvvezetőm, ki magát Fernolendt Ferencz öccsének nevezte) azon megfontolatlan eszmére jöttek, hogy magokat idegen tollakkal felkiesítve „bécsi fénymaz” néven az enyémhez hasonló vignette alatt egy sokkal rosszabb készítményt terjesztettek. Azért én

FERNOLENDT ISTVÁN

hirdetem és tudatom, hogy még nagybátyám életében 22 évig veztettem a gyártást, kezelést, és hogy boldogult bátyámnak Fernolendt Ferencznek egyetlen és törvényes örököse én vagyok, és mint ilyen egyedül bírom a „bécsi fénymaz” gyártásának titkát, mely fénymaz nem szárad, hanem jósága mellett 4—5 évig egyenlő lágyan és trissen megmarad. Ennélfogva intem a nagy érdemű közönséget és t. kereskedő urakat ismételve és különösen, miszerint ne engedjék magokat csalóktól rossz készítménnyel, rászédetni valamint a bört rosz vegyítékekkel bemázoltatni.

Az én törvényes bejegyzett czójsém

Fernolendt István, Fernolendt Ferencz unokaöccse.

Gyárom van: Bécs, Landstrasse Hauptstrasse Nro 74.

Gyári-raktárom: ezelőtt Grünangergasse Nro 8. most Stadt Schulerstrasse Nro 21.

Bécs, aug. 1. 1867.

FERNOLENDT ISTVÁN.

(3)

(1—4)

Fogorvos POPP J. G. urnak Bécs, Stadt, Bognergasse 2 sz.

Én Önnek

Anatherin-Szájvizét

megvizsgáltam s ajánlandónak találtam.

Oppolzer tanár,

Rect. magnif. cs. kir. kórodai tanár, szász kir. udv. tanácsos, sat.

BIZOMÁNYOSOK:

Kolozsvártt: WOLFF J., Dr. HINCZ Gy. és ENGEL J. gyógyszerárakban. Tordán: Wolf gyógyszer. Szebenben: Müller gyógyszer. Záhner, Steiner. Brassóban: Fabick gyógyszerész. Jekelius gyógyszerész. G. Antal és C. Károly-Fehérvártt: Sander gyógyszerész. Szegevártt: Misselbacher, Démián D. Beszterczén: Dietrich és Fleischer. Décsen: Krémer Sámuel. Déván: Bosniaki és Gergely. Medgyesen: Folbert gyógyszer. Nagy-Enyeden: Oberth J. gyógyszer. M. Vadszrhelyt: Fogarasi D. és Bucher. Szászvároson: Leonhardt, Büchler. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahon: Weiss gyógyszer. Sz.-Somlyón: R. Tarsa Ign. Kézdi-Vadszrhelyt: Nagy Jakab. Bözörményben: Lányi J. gyógyszerész. Nagy-Bányán: Papp gyógyszer. N.-Károlyban: Jellinek gyógyszer. Nyíregyházán: Bertalan gyógyszerésznél. Sanyér-Várallyán: Gerber gyógyszer.

(334)

(11—*)

BOSKOWITZ A.

optikai és diszaru raktára

a gróf Rhédei-féle házban alant a nagy kávéház mellett

KOLOZSVÁRTT AJÁNLJA:

Kettős nézőcsövet (Operngucker) . . . 5 frtól 100 frtig.
Távcsöveit . . . . . 4 frtól 70 frtig.
Oresipetóit (Zwiker) . . . . . 1 frtól felfelé.

Fényképeit a legnagyobb választékban 10 krtól 20 és 40 krig. Különbféle urak és asszonyások számára való fényüzési cikkeit a legjuányosb árakban.

Mindenféle mérnöki és rajz eszközeit és czirkalmait.

A cs. kir. katonatisztek és hivatalnok urak kaphatnak nézőcsöveket havonkénti részlet fizetés mellett.

Megrendelések mindenbóvá elküldetnek postai utánvét, vagy az érték előrei tevése mellett s a nem alkalmas tárgyak visszacsérletnek.

Tudósításul! utánzások és visszaélések kikerülése véget semiféle újabb tárgyakat sem a kirakathá nem teszek, sem pedig az eladás előtt próbául ki nem köleszünk.